

भूतानि शब्दादीनि इंद्रियाणि च आशेरते यस्मिन् तन्मन आकृष्य ब्रह्म ध्यायन् ॥ ७७ ॥ धारयमाणस्य सतः तस्य तेजः सोढुमशक्नुवंतः ॥ ७८ ॥ तस्यांगुष्ठेन निपीडिता आक्रांता सती मही तत्र तदा अर्धेन नाम समेशके अर्धशब्दस्य नपुंसकत्वा दंशांशिनोरभेदाच्चैवं सामानाधिकरण्यम् इभेद्रेणाधिष्ठिता तरी नौर्यथापदेपदे सव्यतो दक्षिणतश्च नमतितद्वत् ॥ ७९ ॥ अन्यदप्याश्चर्यमाह तस्मिन् ध्रुवे विश्वं विश्वात्मकं विष्णुमात्मनः सकाशादनन्ययाधिया आत्माभेददृष्ट्या अभिध्यायति सति किं कृत्वा असुं प्राणं तद्द्वारं च निरुध्य आत्मन्येकीकृत्य स्वप्राणनिरोधे कृते विश्वस्य प्राणनिरोधो जात इ

सर्वतो मन आकृष्य हृदि भूतेन्द्रियाशयम् ॥ ध्यायन् भगवतोरूपं नाद्राक्षीलं च नापरम् ॥ ७७ ॥ आधारं महदादीनां प्रधानपुरुषेश्वरम् ॥ ब्रह्म धारयमाणस्य त्रयो लोकाश्च कं पिरे ॥ ७८ ॥ यदैकपादेन स पार्थिवार्भकस्तस्थौ तदंगुष्ठनिपीडिता मही ॥ न नाम तत्रार्द्धमिभेन्द्रधिष्ठिता तरी वसव्येतरतः पदेपदे ॥ ७९ ॥ तस्मिन् अभिध्यायति विश्वमात्मनो द्वारं निरुध्या सुमनन्ययाधिया ॥ लोकानिरुद्धा स निपीडिता भृशं स लोकपालाः शरणं ययुर्हरिम् ॥ ८० ॥ देवा ऊचुः नैवं विदामो भगवन् प्राणरोधं चराचरस्याखिलसत्त्वधाम्नः ॥ विधेहितो वृजिना द्विमोक्षं प्राप्ता वयं त्वां शरणं शरण्यम् ॥ ८१ ॥ श्रीभगवानुवाच मा भैष्ट बालं तपसोदुरत्ययान्निवर्त्तयिष्ये प्रतियातस्व धाम ॥ यतो हिवः प्राणनिरोध आसीदोत्तानपादिर्मयि संगतात्मा ॥ ८२ ॥ इ० भा० म० चतु० ध्रुवचरिते अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ मैत्रेय उवाच त एव मुच्छिन्नभया उरुक्रमेकृता वनामाः प्रययुस्त्रिविष्टपम् ॥ सहस्रशीर्षाऽपित तो गरुत्मतामधोर्वनं भृत्यदिदृक्षुः ॥ १ ॥

तिभावः ॥ ८० ॥ एवं प्राणनिरोधं कदाचिदपि न विद्मः अखिलसत्त्वधाम्नः सर्वप्राणिशरीरस्य तस्माद्वृजिनात् क्लेशात् ॥ ८१ ॥ यतो बालात् को सौ बालः कथंचन तस्मात्प्राणनिरोध इत्यत आह उत्तानपादस्य पुत्रो मयि विश्वरूपे संगतात्मा ऐक्यं प्राप्नोवर्त्तत इति ॥ ८२ ॥ इति श्रीभागवते महापुराणे चतुर्थस्कंधे टीकायामष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ नवमे तु हरिस्तुत्वा लब्ध्वा तस्माद्द्वारं ध्रुवः प्रत्यागत्याकरोद्राज्यं पित्रादत्तमितीर्यते ॥ १ ॥ एवं भगवद्वाक्येन गत भयाः ॥ १ ॥